

**Огляд даних
про стан здійснення правосуддя
Київським окружним адміністративним судом
у 2018 році**

Відділом правової, аналітично-статистичної роботи та узагальнення судової практики Київського окружного адміністративного суду (далі – ВПАСРУСП КОАС) підготовлено огляд даних про стан здійснення правосуддя у 2018 році.

Метою цього аналітичного огляду є надання кількісної характеристики діяльності КОАС для оцінки ефективності роботи суду.

Цей аналіз здійснено на підставі статистичних звітів про здійснення адміністративного судочинства КОАС.

Для оцінки якості роботи КОАС використано показник «відсоток розгляду». Цей показник є одним з основних показників, що використовується в країнах-членах Ради Європи, а також США та в країнах-членах Міжнародного консорціуму за досконалість суду. Відсоток розгляду – це кількість розглянутих справ і матеріалів за звітний період, поділена на кількість нових справ і матеріалів, що надійшли за звітний період, та помножена на 100 відсотків. У «Системі оцінювання роботи суду: стандарти, критерії, показники та методи» (СОРС), затвердженій рішенням Ради суддів України від 2 квітня 2015 року № 28, для розробки системи оцінки та моніторингу якості правосуддя і функціонування суддів цей показник запропоновано використовувати як один із доцільних і об'єктивних показників, який дає можливість оцінити, наскільки успішно суд працює над розглядом справ.

Здійснення адміністративного судочинства КОАС

1. Обсяг роботи і навантаження на суддів КОАС

Згідно з Кодексом адміністративного судочинства України адміністративні справи підсудні окружним адміністративним судам та місцевим загальним судам як адміністративним судам.

За даними статистичної звітності, упродовж 2018 року на розгляд КОАС надійшло **8280** адміністративних справ, позовних заяв, заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, звернень, клопотань, подань, заяв, у тому числі поданих у порядку виконання судових рішень проти 5390 справ і матеріалів, що надійшли у 2017 році.

Наведені дані свідчать про тенденцію до збільшення надходження звернень до КОАС.

Так, надходження справ і матеріалів до КОАС збільшилось у порівнянні з 2017 роком на 2890 справ і матеріалів (35%).

Серед справ і матеріалів, що надійшли до КОАС, домінують позовні заяви і адміністративні справи (справи, що надійшли до суду після відкриття провадження у справі). Їх кількість становить 7417 одиниць (77,6%). У 2017 році кількість позовних заяв і справ становила 4761 одиниць (88,5%).

У досліджуваному періоді за категоріями адміністративних справ статистичному спостереженню підлягало **5242** справи. Це справи, які надійшли до суду після відкриття провадження, та ті, у яких судом відкрито провадження. Превалювання цього показника в структурі справ і матеріалів дозволяє виявити основні тенденції надходження позовних заяв і справ у розрізі категорій.

Для аналізу цих даних звернемося до *діаграми 1*.

Діаграма 1

**Співвідношення показників надходження справ за категоріями
до КОАС у 2017–2018 роках**

Аналіз показників надходження адміністративних справ показав, що у звітному періоді переважну кількість справ становлять справи зі спорів, що виникають у податковій сфері і соціальній сферах (3752, або 71,5%). В порівнюваному періоді 2017 року переважну кількість справ також становили справи зазначеної категорії спорів (2298, або 71,2%).

Незначно змінився показник надходження справ зі спорів у сфері економіки у 2018 році у порівнянні з 2017 роком. Так, частка справ зі спорів у сфері економіки зменшилась на 0,7% (з 121 або 3,7%, до 174, або 3%). Також збільшилась кількість податкових справ на 6,6% (з 1053 одиниць, або 32,6%, до 1390, або 26%).

Слід зазначити, що значно збільшилась частка справ зі спорів у соціальній сфері на 12% (з 1245, або 38,6%, до 2362 або 45%), серед яких домінували (55% від загальної

кількості надходження позовних заяв по даній категорії спорів) справи зі спорів щодо загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Порівняно з попереднім 2017 роком спостерігається незначне зменшення *на 1%* частки справ у сфері публічної фінансової політики. Тоді як, частка спорів з приводу забезпечення сталого розвитку населених пунктів та землекористування навпаки значно збільшилась *на 3%* справ у сфері землекористування.

Слід відмітити, що у звітному періоді у порівнянні з минулим періодом спостерігається незначне *зменшення на 1%* частки справ зі спорів приводу забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України та частки спорів з відносин публічної служби на 2%.

Щодо справ, що надійшли на розгляд за іншими категоріями спорів, порівняно з 2017 роком, спостерігались динамічні коливання відносних показників у межах *1%*.

У структурі загальної кількості справ і матеріалів (**8280**), що надійшли до КОАС, після позовних заяв і адміністративних справ другим за чисельністю видом звернень є *заяви, подання, клопотання, подані у порядку виконання судових рішень*. У 2018 році подано 557 (6,7%) таких заяв, клопотань, подань проти 602 або 11,2% у 2017 році (спостерігається *зменшення на 4,5%*).

Крім цього, впродовж звітного періоду до КОАС надійшло 31 заява про забезпечення доказів та про забезпечення позову до подання позовної заяви або *0,37%* справ і матеріалів, що надійшли на розгляд. У 2017 році надійшла всього одна така заява.

Серед інших справ і матеріалів, що надійшли до КОАС:

- **12** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами проти 15 заяв у попередньому звітному періоді;
- **11** заяв про відновлення втраченого судового провадження, тоді як у 2017 році таких заяв надійшло всього 2;
- **5** доручень судів України, а у попередньому звітному періоді такі доручення до КОАС не надходили.

Порівняно з 2017 роком частка надходження у відсотковому відношенні вищезазначених матеріалів до КОАС *не змінилася і залишилася на тому ж рівні, а саме 3%*.

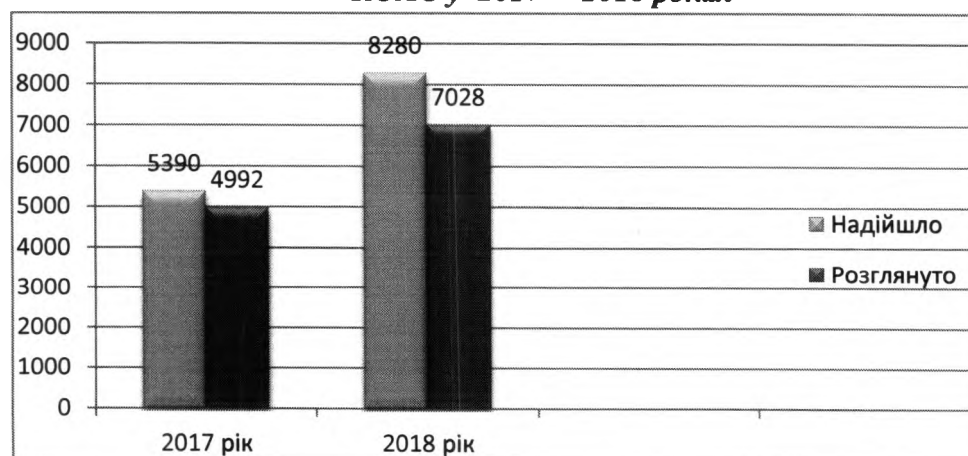
З урахуванням нерозглянутих справ і матеріалів на початок звітного періоду на розгляді КОАС перебувало **9556** справ та матеріалів проти 6469 справ і матеріалів у 2017 році.

Упродовж 2017 року КОАС розглянув **5105** справ та матеріалів – 53,4%, а у 2017 році 4992 або 77,2% від загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді.

Загальні показники надходження та розгляду справ і матеріалів КОАС у 2017 – 2018 роках відображено на *гістограмі 1*.

Гістограма 1

**Надходження та розгляд справ і матеріалів
КОАС у 2017 – 2018 роках**

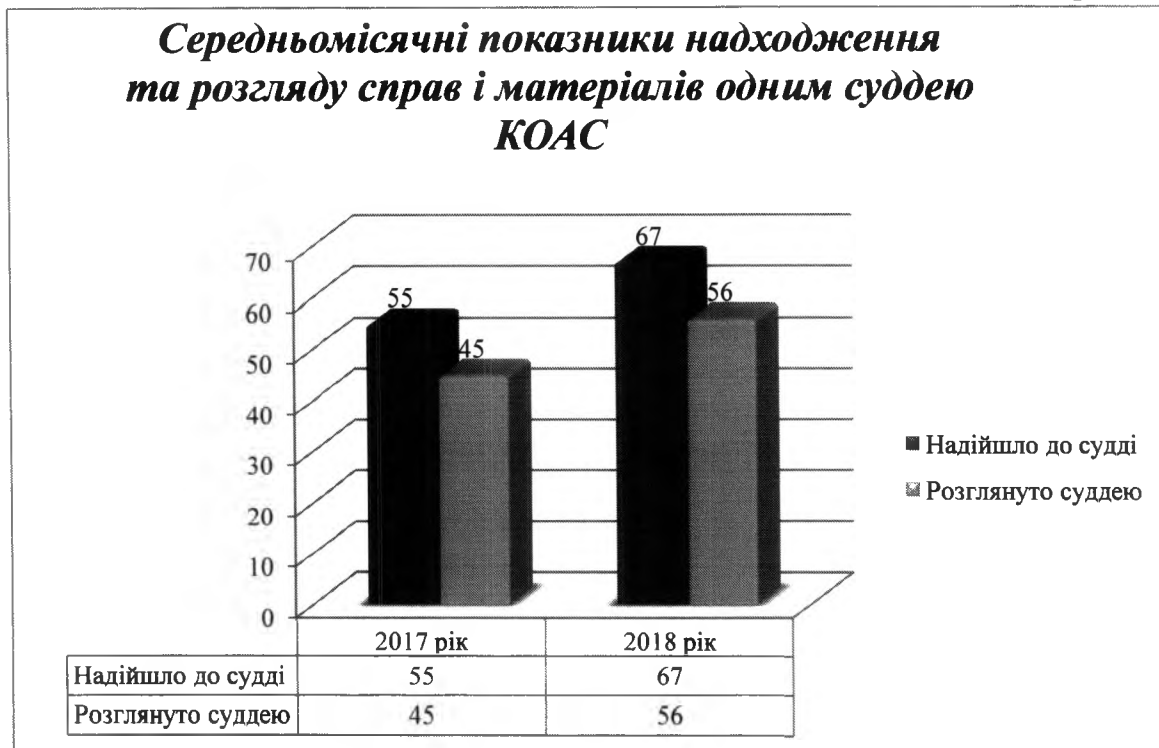

Динамічні зміни показників надходження та розгляду справ і матеріалів позначилися на середніх показниках надходження та розгляду справ і матеріалів одним суддею КОАС.

За підсумками роботи КОАС у 2018 році вбачається, що середньомісячний показник надходження справ і матеріалів (67) збільшився на 12 одиниць у порівнянні з показником середньомісячного надходження справ і матеріалів на одного суддю у 2017 році (55). А середньомісячний показник розгляду справ і матеріалів одним суддею (56) збільшився на 11 одиниць у порівнянні з показником минулого періоду (45).

Наглядно дані середньомісячного надходження та розгляду справ та матеріалів суддями КОАС відображено на *гістограмі 2*.

Гістограма 2

Так, у 2018 році спостерігається збільшення показника середньомісячного надходження справ і матеріалів, як і показника середньомісячної кількості ухвалених судових рішень, якими закінчено розгляд справ і матеріалів.

Показником, за результатом аналізу якого можна дійти висновку про ефективність роботи суду, є *відсоток розгляду*.

Значення показника більше ніж 100% свідчить про те, що у звітний період залишок нерозглянутих справ скорочується, значення показника 100% свідчить про те, що у звітний період залишок нерозглянутих справ не змінюється, значення показника менше ніж 100% свідчить про те, що у звітний період залишок нерозглянутих справ збільшується.

За даними Європейської комісії з ефективності правосуддя, відсоток розгляду справ у 84% і нижче є тривожним сигналом, 85–95% – насторожуючим, 96–102% – нейтральний показник, 103% і більше – передова практика. Трапляються випадки, коли значення цього показника сягає 120% і вище. Це є свідченням того, що на початку звітнього періоду суд мав значний залишок нерозглянутих справ, і у звітньому періоді було докладено достатньо зусиль для підвищення ефективності роботи суду з розгляду справ.

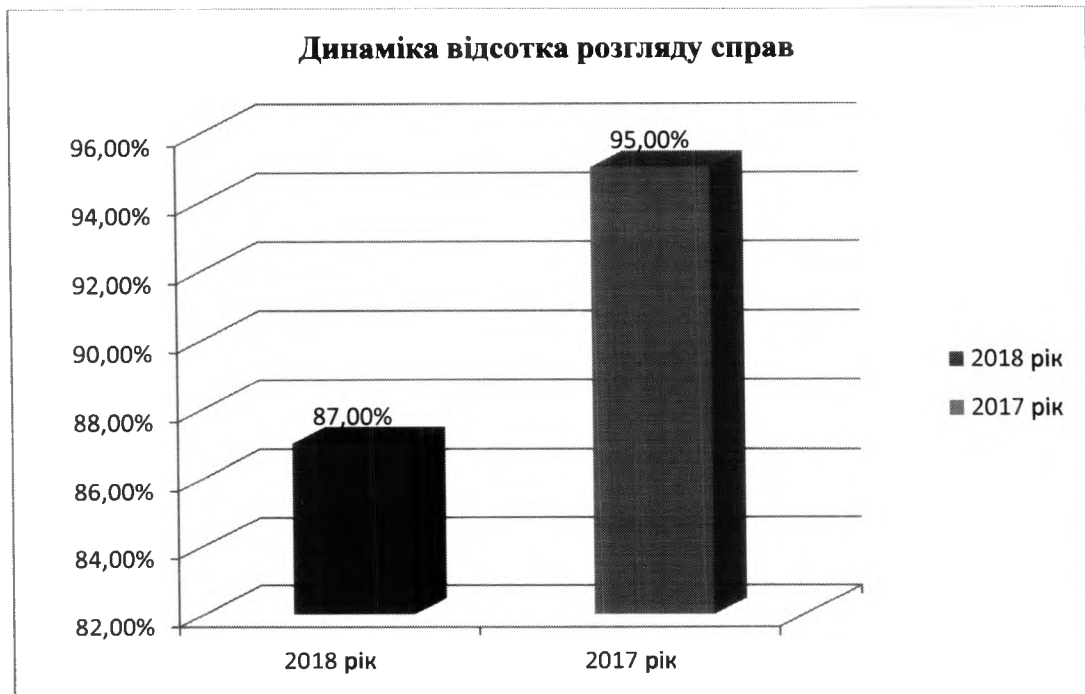
Таким чином, рекомендованим стандартом цього показника є рівень 95%–105%, тобто від нижчого нейтрального значення до початкових значень передової практики.

У 2018 році відсоток розгляду справ КОАС склав 87%, тоді як у 2017 році даний показник становив 95%, що в обох випадках є насторожуючим показником ефективності роботи суду.

Показник відсотка розгляду справ КОАС наведено на *гістограмі 3*.

Гістограма 3

**Динаміка відсотка розгляду справ КОАС
у 2017 – 2018 роках**

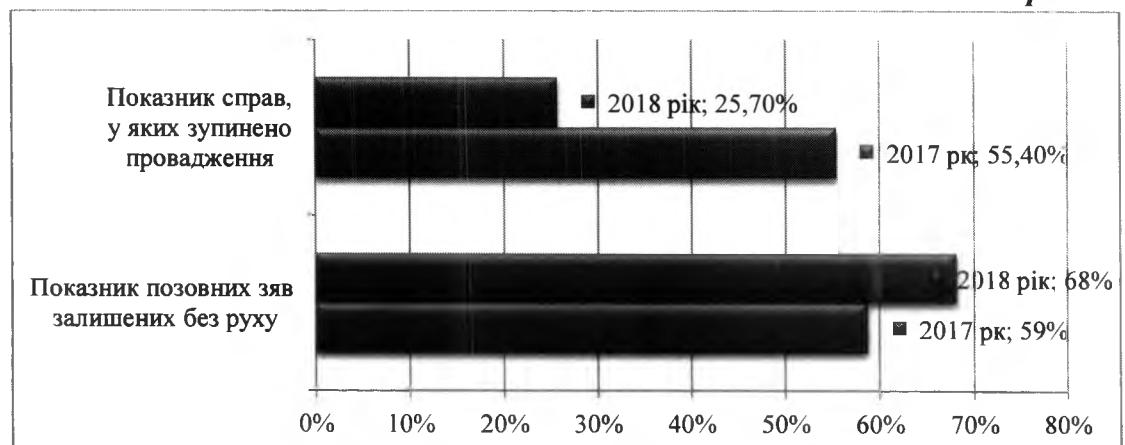
Станом на кінець звітної періоду в КОАС залишилися **нерозглянутими 2528** справ і матеріалів, або **26%** загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, проти **1477** справ і матеріалів (**22,8%**) у минулому році. Тобто, порівняно з попереднім звітним періодом 2017 року спостерігається збільшення частки нерозглянутих справ і матеріалів.

Серед нерозглянутих справ і матеріалів упродовж 2018 року – **431** позовних заяв, з яких **294 (68,2%)** залишено без руху, та **2018** справ, з яких у **498 (25,7%)** провадження зупинено.

Серед нерозглянутих справ і матеріалів упродовж 2017 року – **442** позовних заяви, з яких **260 (58,8%)** залишено без руху, та **1043** справ, з яких у **578 (55,4%)** провадження зупинено.

Структуру справ і матеріалів, що залишилися не розглянутими КОАС, детальніше відображено на *гістограмі 4*.

Гістограма 4

Наведені дані свідчать, що частину справ КОАС не розглянув з об'єктивних причин, якими є відкладення розгляду справ та зупинення провадження у справах.

Також станом на 31 грудня 2018 року не знайшли свого вирішення:

- 9 заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, або 45% заяв, що перебували на розгляді, проти 8 заяви, або 50%, у 2017 році;
- 67 клопотань, подань, заяв, поданих у порядку виконання судових рішень, або 11,3% матеріалів, що перебували на розгляді, проти 40 (7,9%) у попередньому році;
- 6 заяв про забезпечення доказів, про забезпечення позову, про зміну заходів забезпечення позову, про скасування заходів забезпечення позову та з інших питань, або 2,6%. У 2017 році не розглянуто також 7 таких матеріалів, або 7,9%.

2. Загальні показники розгляду справ і матеріалів КОАС

Як уже зазначалось, у 2018 році загальна кількість розглянутих КОАС справ і матеріалів позовних заяв становить 6478 одиниць проти 4516 – у минулому 2017 році.

Загальні показники розгляду справ і матеріалів судьями КОАС у 2017 – 2018 роках відображено на *діаграмі 2*, а аналіз цих даних наведено далі.

Діаграма 2

За даними статистичної звітності, у 2018 році КОАС повернув 1765 матеріалів. У порівнюваному періоді за 2017 рік такий показник становив 1329 матеріалів позовних заяв. Частка цих матеріалів у загальній кількості розглянутих справ і матеріалів у порівнювальних періодах становила 27,2% проти 29,4% (у 2017 році).

У 2018 році КОАС відмовив у відкритті провадження у 136 (2,1%) справах проти 91 (2%) справ у 2017 році. Залишив без розгляду 302 (4,7%) позовних заяв та справ проти 374 (8,3%) одиниць у 2017 році.

Отже, упродовж звітнього періоду з різних підстав судом визнано неприйнятними **26%** матеріалів.

У звітньому періоді показник розглянутих справ та заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, у яких позовні вимоги заявників задоволено, становить **2868** одиниці (**66,7%**). Відмовлено у задоволенні вимог щодо **801** справ і матеріалів, або **18,7%** розглянутих справ. У **625 (14,6%)** справах і матеріалах ухвалено інші рішення, зокрема про закриття провадження у справі, залишення позову або матеріалу без розгляду чи про передачу справи до іншого суду.

Порівняно з минулим періодом 2017 року динамічні зміни кількості розглянутих справ і матеріалів із відмовою у задоволенні вимог **збільшилися на 10%**, а кількість справ і матеріалів, у яких вимоги задоволено **збільшилась на 24,5%**.

Кількість справ, розглянутих КОАС у 2018 році, становить **4287** одиниць проти 3047 справ у 2017 році. Із них із задоволенням позову розглянуто 2866 справ (**66,8%** розглянутих справ), тоді як і у 2017 році такий показник становив 2150 (**70,6%**).

Аналіз наведених даних показує, що при більшій кількості розглянутих КОАС справ по суті у 2018 року кількість справ, у яких позовні вимоги задоволено, також значно збільшилась порівняно з таким показником 2017 року.

Характеризуючи результати розгляду КОАС справ (**4287**) за категоріями адміністративних справ, необхідно зазначити, що їх структура і зміни відносних значень у 2018 році відрізняються від показників за 2017 рік.

Зокрема, КОАС було розглянуто:

- **1118** податкових справ (**26,1%**) проти 1099 (**36%**) у 2017 році;
- **94** справ зі спорів у фінансовій сфері (**2,2%**) проти 105 (**3,4%**);
- **1951** соціальних справ, або **45,5%**, проти 1059 (**34,7%**) справ, розглянутих у 2017 році;
- **397** справ (**9,3%**) з приводу сталого розвитку населених пунктів та землекористування, проти 235 (**7,7%**);
- **145** справ (**3,4%**) у сфері економіки проти 117 (**3,8%**) та **98** справ (**2,3%**) у сфері публічної служби проти 113 (**3,7%**);
- **263** справи (**6,1%**) проти 183 справ (**6%**) з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України;
- **117** справу (**2,7%**) проти 81 (**2,7%**) справи з приводу забезпечення юстиції.

Питома вага справ інших категорій не перевищувала **4,7%** у загальній кількості розглянутих справ усіх категорій.

Упродовж 2018 року КОАС **185** справи, або **4,3%** загальної кількості розглянутих справ, розглянуто у під час підготовчого провадження, **2882** справ, або **67,2%**, – у спрощеному провадженні, **863** справ (**20,1%**) – у порядку письмового провадження.

Аналіз розгляду **інших видів справ і матеріалів** свідчить про таке.

КОАС розглянуто **11** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, або **55%** заяв, що перебували на розгляді, проти 8, або 50%, – у 2017 році. З них у 2018 році задоволено 2 таких заяви, а у 2017 - 3.

Також розглянуто **525** клопотань, подань, заяв, поданих у порядку виконання судових рішень (**88,7%** таких матеріалів, що перебували на розгляді) проти 465 (**92,1%**) у 2017 році. З них задоволено 318 заяв (**60,5%**) проти 285 (**56,4%**) – у 2017 році.

Упродовж 2018 року КОАС розглянуто **31** заяву про забезпечення доказів та про забезпечення позову до подання позовної заяви, з яких задоволено 3, або **9,7%**, розглянутих заяв.

Протягом 2018 року до КОАС надійшло 5 судових доручень, 4 з яких було розглянуто, однак виконане лише 1, а впродовж 2017 року судових доручень до КОАС не надходило.

Ці показники за формою звернення до суду представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Форми звернення до суду	Розглянуто справ і матеріалів		з них		Частина розглянутих справ і матеріалів із задоволенням вимог у загальній кількості розглянутих справ/матеріалів		
			із задоволенням вимог		2017 рік	2018 рік	Динаміка
	2017 рік	2018 рік	2017 рік	2018 рік	2017 рік	2018 рік	
Позовні заяви	4563	7325	3094	5134	67,8%	70%	+2,3
Заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами	8	11	3	2	37,5%	18%	-19,3
Заяви про забезпечення доказів, позову до подання позовної заяви	0	31	0	3	0	42%	+42
Заяви, подання, клопотання, подані у порядку виконання судових рішень	465	525	285	318	61,3%	60,6%	-0,7
Судові доручення	-	4	-	1	-	25%	+25

3. Строки розгляду адміністративних справ

У 2018 році переважну більшість справ судді КОАС розглянули з дотриманням встановлених законом строків. Понад строки судді КОАС розглянули **28,4%** справ проти 32,7% справ, розглянутих у 2017 році. Тобто спостерігається **зменшення частки** справ розглянутих понад строки, встановлені КАС України на 4,3%,.

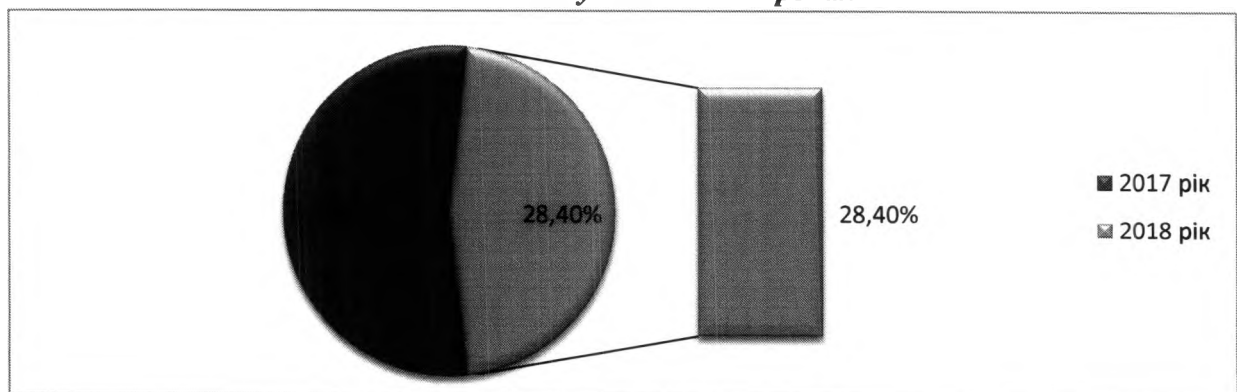
Причини пропуску строків розгляду справ, встановлених процесуальним законом мають об'єктивний характер та, зазвичай, не залежать від суду. Зокрема, такими причинами є те, що на даний час у одного із суддів КОАС закінчився термін повноважень із здійснення правосуддя, четверо суддів перебувають у соціальних відпустках, а п'ять суддів не здійснювали правосуддя на протязі всього звітного періоду, внаслідок чого збільшилось навантаження із розгляду справ на суддю.

Також причинами пропуску строків розгляду справ є відкладення судових засідань у справах, у зв'язку з неявкою осіб, які беруть участь у справі, свідків, задоволення судом клопотань учасників судового розгляду, відкладення розгляду справ у зв'язку з необхідністю надання суду додаткових доказів, невиконання вимог суду щодо витребування доказів у справах, заміна відповідача у справі тощо

Показники оперативності розгляду справ судьями КОАС у 2017 – 2018 роках відображено на *гістограмі 5*.

Гістограма 5

Динаміка оперативності розгляду справ КОАС у 2017 – 2018 роках

Аналіз судової практики КОАС дає можливість дійти висновку про те, що у всіх випадках суд відкладає розгляд справи по суті з метою забезпечення реалізації прав та законних інтересів сторін по справі, за їхніми клопотаннями, та для забезпечення повного, всебічного та об'єктивного розгляду справи. Разом з тим, випадки затягування сторонами судового процесу не є поодинокими, тому в кожному випадку, в конкретній справі, на наш погляд, необхідно усувати зловживання правом учасниками судового процесу та уживати заходів щодо розгляду адміністративних справ у строки, визначені процесуальним законом.

Висновки

Аналіз статистичних даних показав, що у 2018 році спостерігається значне збільшення надходження справ і матеріалів до КОАС на 35% у порівнянні з 2017 роком.

У загальній кількості справ і матеріалів, що надійшли до КОАС, спостерігається збільшення кількості позовних заяв і справ, а також заяв, подань, клопотань поданих у порядку виконання судових рішень.

У звітному періоді в КОАС дещо покращився відсоток розгляду справ та матеріалів судьями порівняно з минулим роком. Основним чинником, що вплинув на цей показник є те, що наприкінці року збільшилась кількість працюючих суддів.

Незважаючи на складність в роботі та значне фактичне навантаження, КОАС в цілому забезпечив правильне і своєчасне вирішення судових справ, що було досягнуто у результаті сумлінної роботи суддів та працівників апарату суду. Таким чином, огляд даних за 2018 рік показав, що КОАС забезпечено здійснення правосуддя на належному рівні.

**Начальник Відділу правової,
аналітично-статистичної роботи та
узагальнення судової практики**

І.І. Кондратюк